

Kunsten og kulturen binder os sammen

- Kulturpolitisk program 2022-23

INDHOLD:

Introduktion: Kunsten og kulturen binder os sammen
Styrk kunsten i den digitale økonomi
Bedre social sikring for kunstnere
Styrk kulturpolitikken lokalt og nationalt
Giv flere adgang til kunst og kultur
Kunstnerisk frihed er afgørende
Mere skabende og udøvende kultur på skolerne
Lige udviklingsmuligheder for alle unge talenter

Et rigt kunst- og kulturliv giver mening og glæde i hverdagen og binder os sammen. Kunsten udfordrer, underholder og stimulerer os. Den taler ind i de vigtigste og mest aktuelle dagsordner, vi står med som samfund, og de store forandringer vi skal igennem. Derfor skal vi investere langsigtet og markant i kunsten og kulturen!

Kunst er bæredygtigt forbrug! Og et af de reneste erhverv vi har! Det er gennem kunsten, vi kan se, hvordan det liv, vi skal leve fremover, kan leves. JA vi skal leve vores liv anderledes. JA det kan blive bedre! Den grønne omstilling er i høj grad også en kulturel forandring. Kunsten er en drivkraft i den grønne omstilling og den er tilmed lokalt produceret og grønt forbrug.

Den mentale trivsel for unge er i bund; fælles oplevelser og samvær gør os levende igen! Kunsten har fokus på de uperfekte liv, som vi rent faktisk lever, på det, der er svært og det, der smerter, men også på fælles oplevelser i modsætning til en individualiseret kultur i sociale medier.

Når vi møder verden i medierne hvert sekund, og vi i stigende grad er internationalt forbundne, så er der ingen lette svar. Vi skal turde blive i kompleksiteten og møde verden med stærk dansk kultur, hvor vi også **sikrer kunstneres rettigheder digitalt.**

At kunstneres og kulturskaberes indkomster langt fra svarer til uddannelsesniveaet og arbejdsindsatsen har længe været kendt. Pandemien gjorde det krystalklart, at **kunstnere mangler social sikring.** Og at der er akut behov for at udvikle kunstneres sociale sikring og infrastruktur.

Kunsten og kulturen er også et **stærkt erhverv**, der bidrager afgørende til samfundsøkonomien. Invester i kunsten, seriøst og langsigtet, også som et stort eksporterhverv. Vi har meget at bidrage med og meget at være stolte af i Danmark!

Dansk Kunstnerråd foreslår:

Styrk kunsten i den digitale økonomi

En velfungerende og stærk ophavsret er afgørende for et fremtidigt blomstrende kulturliv, der kan byde på bredde, mangfoldighed og kvalitet og samtidig beskytte den kunstneriske frihed. En ophavsret, der står på kunstnerens og kulturskabernes side, kan give dem levebrød og bedre muligheder for at fastholde og udvikle deres kunstneriske aktiviteter.

Der har i lang tid været en usund ubalance mellem parterne på det ophavsretlige område. Kunstnere og kulturskabere er ofte i en svagere forhandlingsposition end deres modpart og har derfor svært ved at opnå rimelige vilkår og kompensation for brugen af værker og præstationer. Derfor er der brug for bedre beskyttelse i dansk ophavsretslovgivning til fordel for kunstnere og kulturskabere, i overensstemmelse med i EU's ophavsretsdirektiv. Dansk Kunstnerråd foreslår:

1. Skab indsigt i, hvad kunstneres og kulturskaberes indsats genererer økonomisk: EU's ophavsretsdirektiv skal implementeres, så kunstnere og kulturskabere får fair betaling, når værker og ydelser benyttes. Samt ret til gennemsigtighed i, hvordan værkerne bruges og hvilke indtægter, de genererer.
2. Kulturpolitikken skal understøtte nytænkning, nysgerrighed og innovation ifht. nye forretningsmodeller for kunsten digitalt. Investér i nye medier, så der sikres relevans og let adgang digitalt for borgerne.
3. En fri, demokratisk og åben digital offentlighed skal sikres politisk.

Skab bedre social sikring for kunstnere og kulturskabere

Langt de fleste professionelle kulturskabere i kunst-, kultur- og mediesektoren er freelancere i en eller anden form, enten som medarbejdere med tilbagevendende åremåls- og projektansættelse eller som selvstændige.

Flere og flere kombinerer også iværksætterier med beskæftigelse som såkaldt kombinatører. Freelancere på kultur- og medieområdet har også ofte varierende og lave indkomster.

Samlet set betyder det, at mange kunstnere ikke er sikret a-kasse og pension. Den bedste måde at fremme både kunstnerisk frihed og kulturel mangfoldighed på er at skabe betingelser for, at kunstnere og kulturskabere kan leve af deres erhverv og tage del i de sociale sikringssystemer. Dansk Kunstnerråd foreslår derfor:

1. Et opdateret talgrundlag om kunstneres sociale og økonomiske vilkår skal skabes, så vi har den viden, der skal til for at kunne sikre kunstnere socialt og økonomisk på linje med andre faggrupper.
2. Justér a-kasse systemet, så det på en fair måde også fanger fagfolk inden for kultur- og medieområdet, der er kombinatører eller freelancere. Sørg for at kunstnere og kulturskabere gives let og lige mulighed for barsel.
3. Stipendier giver ingen reel social sikring og er ikke pensionsgivende. Det skal der rettes op på.

Styrk kulturpolitikken lokalt og nationalt

Behovet for støtte til genstart og udvikling blandt landets kulturaktører efter pandemien er enorm, både for institutioner og for de professionelle kunstnere og kulturskabere. Men der er også stort behov for offensive investeringer i kultur på længere sigt. Kultursektoren var allerede før pandemien stærkt underfinansieret. Den kulturelle infrastruktur skal udbygges i hele landet og særligt styrkes uden for storbyområder for at sikre lige adgang til kvalitativ kunst og kultur i alle dele af landet. Dansk Kunstnerråd foreslår derfor:

1. Styrk investeringen i kunst og kultur og øg bevillingen til Statens Kunstfond både på kort sigt til krisehåndtering og på lang sigt.
2. Alle offentlige bevillinger til kulturinstitutioner skal gives på betingelse af overenskomstmæssige eller rimelige løn- og arbejdsvilkår til kunstnerne.
3. Den delikate økologi omkring skabelse af ny kunst skal pointeres. Det kan gøres ved at udvikle støttefunktioner for kunstnere og kulturskabere såsom kollektive værksteder, startup- og vækstinitiativer statsligt og kommunalt.
4. Invester i efteruddannelse og kompetenceudvikling for professionelle kunstnere og kulturskabere.
5. Kunstnere skal være repræsenteret i forskningsråd og andre råd, nævn og udvalg.

Kunstnerisk frihed er afgørende

Et frit og demokratisk samfund bygger på ytringsfrihed, uafhængige medier og en mangfoldig og deltagende offentlighed. Kunstnere skal kunne skabe og arbejde frit uden at skulle tilpasse deres kunstneriske indhold til bestemte ideer, perspektiver eller værdier eller ligge under for pres eller trusler. Presse- og ytringsfrihed er grundlæggende for kunstnerisk frihed og integritet. Kunst skal være fri for politisk kontrol eller gennemgang af indholdet. En betingelse for ytrings- og informationsfrihed er, at lovgivningen på området sikres og udvikler sig i takt med at brugs- og distributionsformerne ændres. Dansk Kunstnerråd foreslår derfor:

1. Kunstens og kulturens egenverdi skal beskyttes og udvikles både nationalt, i regional- og kommunalpolitik. Kunsten skal ikke instrumentaliseres.
2. Giv anerkendelse og økonomi til nye kunstformer og alternative og uafhængige medier.
3. Styrk kunstens og kulturens rolle i public service.

Giv flere adgang til kunst og kultur

Ulighed præger desværre stadig deltagelsen i og udbredelsen af kunst og kultur i Danmark. Derfor er der behov for at fremme mangfoldighed og inklusion i kulturen for både publikum og udøvere. Dansk Kunstnerråd foreslår:

1. Alle kulturinstitutioner skal formulere en ligestillingspolitik - og følge op på den.
2. Barrierer mod ligelig deltagelse i kulturlivet skal kortlægges. Ligesom der bør indføres andre tiltag, der bidrager til, at flere deltager i kulturlivet i hele landet.
3. Det skal være lettere for frivillige at tage del i kulturen. Fjern bureaukrati og unødvendige udgifter for kulturens mange foreninger.

Mere skabende og udøvende kultur på skolerne

De kunstneriske fag er et vigtigt element til at styrke børns og unges trivsel og lyst til læring. Det giver handlekraft, glæde og en sjovere skoledag selv at være udøvende og skabende. Dansk Kunstråd foreslår derfor:

1. De kunstneriske fag skal fylde mere i folkeskolen og på ungdomsuddannelser.
2. Invester mere i musik- og kulturskoler både fra statsligt og kommunalt niveau. Musik- og kulturskoler skal være tilgængelige for alle børn og unge, uafhængigt af familiernes økonomi eller bopæl.
3. Alle børn skal have adgang til et godt skolebibliotek.

Lige udviklingsmuligheder for alle unge talenter

Dansk Kunstråd ønsker en kunst- og kulturverden, der afspejler, hvem vi er som danskere, og som udnytter Danmarks kreative potentiale fuldt ud.

Derfor opfordrer Dansk Kunstråd politikerne til at styrke de kunstneriske uddannelser og indføre tiltag, der skaber større diversitet i optaget af studerende.

- *Dansk Kunstråd, 2022-23.*
Mere om Dansk Kunstråd, rådets arbejde og medlemsorganisationer på:
www.dansk-kunstraad.dk